

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka Akcyjna w G. w pozwie złożonym w dniu 28 czerwca 2019 r. (data stempla operatora pocztowego) do Sądu Rejonowego w Ciechanowie wnosił o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego M. B. kwoty 7596,59 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 stycznia 2019 r. do dnia zapłaty z tytułu opłaty za nielegalny pobór energii elektrycznej oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Powód swoje roszczenie wywodzi z przepisu art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne, natomiast dochodzona od pozwanego M. B. opłata została określona na podstawie obowiązującej w dacie ujawnienia dokonania kontroli taryfy opłat za nielegalne pobieranie energii, ustalonej przez powodowe przedsiębiorstwo energetyczne w trybie przepisów powołanej wyżej ustawy oraz przepisów wykonawczych w sprawie zasad kształtowania i kalkulacji taryf za energię elektryczną.

Pozwany M. B. wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Spółka Akcyjna w G. i M. B. łączyła umowa sprzedaży energii elektrycznej i świadczenia usług przesyłowych (bezsporne).

W celu pomiaru ilości przepływającej energii elektrycznej do zasilania gospodarstwa rolnego odbiorcy M. B. przedsiębiorstwo na zewnątrz budynku gospodarczego odbiorcy zainstalowało licznik poboru energii. Licznik zamontowany jest na jednej z nóg stacji transformatorowej, usytuowanej na nieruchomości dzierżawionej przez M. B., w sąsiedztwie bramy wjazdowej na nieruchomość. Nieruchomość jest ogrodzona; wysokość ogrodzenia wynosi około 1,1 m. Na drugiej nodze stacji transformatorowej znajduje się inna szafka zawierająca urządzenie pomiarowe innego odbiorcy - bloku wielomieszkaniowego położonego w sąsiedztwie; wygląd zewnętrzny skrzynki jest taki sam (bezsporne).

M. B. był dzierżawcą nieruchomości położonej w S. od około 2013 r. do 2020 r. Na nieruchomości prowadził hodowlę trzody chlewnej w istniejącym budynku chlewni. Na stałe zamieszkuje w M., w odległości około 40 km od S.. Na nieruchomości w S. przebywa codziennie pracownik gospodarczy, zaś M. B. przyjeżdżał do S., jeżeli była taka konieczność (bezsporne).

W okresie około pięciu lat, od wydzierżawienia nieruchomości w S. przez M. B. do czasu kontroli tj. do dnia 10 maja 2018 r., przedsiębiorstwo energetyczne nie stwierdziło żadnych nieprawidłowości. Odczyt licznika dokonywany był przez inkasenta. Ostatni odczyt poprzedzający kontrolę miał miejsce w dniu 6 kwietnia 2018 r. Inkasent, w przypadku stwierdzenia braku plomb lub śladów ingerencji w plombę powinien zgłosić stwierdzone nieprawidłowości. W celu dokonania odczytu inkasent musi otworzyć drzwi skrzynki. Są one metalowe, pełne, bez szyby umożliwiającej odczyt stanu licznika bez ich otwierania (bezsporne).

W okresie poprzedzającym kontrolę wysokość rachunków za pobór energii elektrycznej przez M. B. znacznie przewyższała wysokość rachunków po dokonanej kontroli:

- faktura VAT za okres rozliczeniowy 6 października 2017 - 6 grudnia 2017: 1486,55 zł;

- faktura VAT za okres rozliczeniowy 6 grudnia 2017 - 5 lutego 2018: 1994,16 zł;

- faktura VAT za okres rozliczeniowy 5 lutego 2018 - 6 kwietnia 2018: 1731,52 zł;

faktura VAT za okres rozliczeniowy 6 kwietnia 2018 - 5 czerwca 2018: 542,33 zł;

- faktura VAT za okres rozliczeniowy 5 czerwca 2018 - 3 sierpnia 2018: 286,21 zł;

- faktura VAT za okres rozliczeniowy 3 sierpnia 2018 - 3 października 2018: 414,28 zł;

- faktura VAT za okres rozliczeniowy 3 października 2018 - 3 grudnia 2018: 981,42 zł (faktury VAT k. 44 - 50).

W dniu 10 maja 2018 r. pracownicy przedsiębiorstwa (...) dokonali kontroli eksploatacji i działania układu pomiarowego poboru energii elektrycznej. Podczas kontroli stwierdzili, brak plomb monterskich na listwach S-ka oraz zabezpieczeniach napięciowych licznika, jak również przecięcie dwóch plomb monterskich na osłonie licznika. Kontrolerzy stwierdzili ponadto zmostkowane obwody prądowe wtórne na listwie S-ka. Po kontroli przywrócono układ pomiarowy do prawidłowego stanu pracy i założono plomby. Podczas kontroli nie stwierdzono naruszenia skrzynki, w której znajduje się licznik; była zamknięta ma kłódkę monterską, do której odbiorca energii elektrycznej nie otrzymuje klucza (upoważnienie do przeprowadzenia kontroli k. 6, protokół kontroli wraz ze zdjęciami k. 6 v - 14, zeznania świadków Z. G. k. 76 - 78, A. P. k. 78 - 79, opinia biegłej sądowej w zakresie elektroenergetyki, instalacji i urządzeń elektrycznych oraz elektrotechniki dr inż. A. S. k. 131, 150).

(...) Spółka Akcyjna w G. na podstawie protokołu kontroli z dnia 10 maja 2018 r. w trybie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne stwierdziło nielegalny pobór energii elektrycznej przez M. B., polegający na ingerencji w układ pomiarowo – rozliczeniowy mającej wpływ na fałszowanie pomiarów przez ten układ i na podstawie pkt 7 Taryfy operatora wystawiło w dniu 31 grudnia 2018 r. notę obciążeniową nr (...) na kwotę 7596,59 zł płatną w terminie do 10 stycznia 2019 r. (nota obciążeniowa k. 17, opinia biegłej sądowej w zakresie elektroenergetyki, instalacji i urządzeń elektrycznych oraz elektrotechniki dr inż. A. S. k. 101 - 105).

Z uwagi na nieuiszczenie przez M. B. kwoty noty obciążeniowej, w dniu 4 lutego 2019 r. wystosowano przedsądowe wezwanie do zapłaty nr (...) w terminie 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego (przedsądowe wezwanie wraz z potwierdzeniem odbioru k. 18 - 19).

M. B. nie uiszczył opłaty za nielegalny pobór energii (bezsporne).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wszystkich zebranych w sprawie dokumentów, których prawdziwość nie budziła wątpliwości Sądu, opinii biegłej sądowej w zakresie elektroenergetyki, instalacji i urządzeń elektrycznych oraz elektrotechniki dr inż. A. S. (k. 101 - 105, 131, 150), a także zeznań świadków Z. G. i A. P., jak również zeznań pozwanego M. B.. Świadkowie – pracownicy powodowego przedsiębiorstwa (...) i A. P. opisali proces kontroli i podjęte czynności w celu wyeliminowania nieprawidłowości w działaniu systemu pomiarowego. Pomimo, iż kontrola była przez nich przeprowadzana w znacznej odległości czasowej, pamiętali większość szczegółów, w tym istotę kontroli. Nie budzą również wątpliwości Sądu, zeznania pozwanego M. B. co do okoliczności kontroli, usytuowania i zabezpieczenia licznika, jak również co do rodzaju prowadzonej przez niego działalności hodowlanej na nieruchomości w S.. Sąd dał wiarę ich zeznaniom w całości jako spójnym, logicznym i zgodnym z prawdą.

Wskazać należy dodatkowo, że świadkowie Z. G. i A. P. zeznali, że powodem kontroli były jakieś nieprawidłowości, jednakże powód nie wykazał przyczyny kontroli; nie wynika ona z przedstawionej dokumentacji, w tym korespondencji stron, nie zostały również zgłoszone żadne braki plomb lub ich naruszenia przez inkasenta.

Odnosząc się natomiast do kwestii opinii biegłej sądowej w zakresie elektroenergetyki, instalacji i urządzeń elektrycznych oraz elektrotechniki dr inż. A. S., wskazać należy, że opinia ta ma charakter pomocniczy, pozwalający przede wszystkim na weryfikację wysokości opłaty za nielegalny pobór energii, jak również na analizę stwierdzonych naruszeń w zakresie układu pomiarowego. Trudno jednak zgodzić się z oceną wyrażoną przez biegłą sądową, że zmostkowanie obwodów wtórnych na listwie s-ka nie wymaga specjalistycznej wiedzy, choć niewątpliwie nie są w tym zakresie wymagane uprawnienia.

Podkreślić należy, iż stan faktyczny w niniejszej sprawie między stronami nie był sporny, za wyjątkiem zasady obciążenia pozwanego M. B. opłatą z tytułu nielegalnego poboru energii.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W ocenie Sądu, powództwo (...) Spółka Akcyjna w G. nie zasługuje na uwzględnienie.

Podstawą prawną żądania powoda (...) Spółka Akcyjna w G. była treść art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne, zgodnie z którym: W razie nielegalnego pobierania paliw lub energii, przedsiębiorstwo energetyczne może:

1) pobierać od odbiorcy, a w przypadku, gdy pobór paliw lub energii nastąpił bez zawarcia umowy, może pobierać od osoby lub osób nielegalnie pobierających paliwa lub energię opłatę w wysokości określonej w taryfie, chyba że nielegalne pobieranie paliw lub energii wynikało z wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą odbiorca nie ponosi odpowiedzialności albo

2) dochodzić odszkodowania na zasadach ogólnych.

Nałożenie, więc na odbiorcę energii elektrycznej opłaty za nielegalnie pobraną energię, zgodnie z regulacją powołanego wyżej przepisu, wymaga jedynie po pierwsze, stwierdzenia faktu, iż rzeczywiście doszło do nielegalnego poboru i po wtóre, określenia na podstawie taryfy obowiązującej na terenie danego zakładu energetycznego kwoty należnej za nielegalnie pobraną energię. Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 10 lipca 2006 r. w sprawie K. 37/2004 wyjaśnił, że w wypadku nielegalnego pobierania energii przedsiębiorstwo energetyczne ma do wyboru dwie możliwości: pobranie opłaty w wysokości określonej w taryfach za nielegalnie pobraną energię albo dochodzenie odszkodowania na zasadach ogólnych. W okolicznościach niniejszej sprawy jest bezsporne, że powód dochodzi od pozwanej opłaty za nielegalnie pobraną energię w wysokości określonej w pkt 7 Taryfy dla Operatora Systemu (...) Elektrycznej, a nie odszkodowania „na zasadach ogólnych”.

„Nielegalne pobieranie paliw lub energii” oznacza zaś - zgodnie z definicją wynikającą z art. 3 pkt 18 dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne - pobieranie paliw energii bez zawarcia umowy, z całkowitym albo częściowym pominięciem układu pomiarowo - rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo-rozliczeniowy.

Jak wskazano powyżej, w sprawie nie zostały ustalone przyczyny, dla których przeprowadzono kontrolę w celu sprawdzenia eksploatacji i działania układu pomiarowego poboru energii elektrycznej. Skrzynka, w której umieszczony jest licznik była prawidłowo zabezpieczona, zaś inkasent, dokonujący w dniu 6 kwietnia 2018 r. (miesiąc przed kontrolą), nie stwierdził uszkodzenia bądź braku plomb na liczniku.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 cyt. ustawy, przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii przeprowadza kontrolę legalności pobierania paliw lub energii, kontrolę układów pomiarowo - rozliczeniowych, dotrzymania zawartych umów oraz prawidłowości rozliczeń. Zgodnie z art. 6 ust. 2, 4 - 6 te same ustawy Kontrolę przeprowadzają osoby upoważnione przez przedsiębiorstwo energetyczne. (...) Kontrolujący mają prawo m.in. przeprowadzać, w ramach kontroli, niezbędne przeglądy urządzeń będących własnością przedsiębiorstwa energetycznego, wykonywać prace związane z ich eksploatacją lub naprawą oraz przeprowadzać ich badania i pomiary; zbierać i zabezpieczać dowody dotyczące nielegalnego pobierania paliw lub energii, a także naruszania przez odbiorcę warunków używania układu pomiarowo-rozliczeniowego oraz warunków umowy zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym. Przebieg przeprowadzonej kontroli kontrolujący przedstawia w protokole kontroli. Protokół kontroli zawiera m.in. w szczególności: określenie przedmiotu i zakresu kontroli, jak również opis stanu faktycznego ustalonego w trakcie kontroli.

Podczas przeglądu układu pomiarowo – rozliczeniowego pracownicy powodowego przedsiębiorstwa stwierdzili brak plomb monterskich na listwach S-ka oraz zabezpieczeniach napięciowych licznika, jak również przecięcie dwóch plomb monterskich na osłonie licznika. Kontrolerzy stwierdzili ponadto zmostkowane obwody prądowe wtórne na listwie S-ka.

Zgodnie z pkt II sentencji wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 14 lipca 2010 r. (sygn. akt III Ca 448/10) sam fakt manipulacji w układzie rozliczeniowo - pomiarowym nie stanowi przesłanki do uznania, że wystąpił nielegalny pobór energii, albowiem konieczną i niezbędną przesłanką do uznania, iż doszło do nielegalnego poboru energii, jest wykazanie, iż ingerencja ta miała wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez ten układ.

Bez wątplenia powyższe wywody i przytoczony stan faktyczny, niewątpliwie wskazują, że przyrząd pomiarowo - rozliczeniowy był nieprawidłowo zabezpieczony, w sposób jednakże zauważalny dopiero w przypadku otwarcia drzwi skrzynki. Dostęp do licznika mieli zatem pracownicy powoda, w tym inkasent, który w okresie bezpośrednio poprzedzającym kontrolę nie stwierdził tych nieprawidłowości, które zostały ujawnione w toku kontroli. Brak jest dowodów świadczących, że ingerencji w jego działanie dokonał pozwany M. B.. Pozwany stanowczo kwestionował dokonanie tego rodzaju ingerencji. Ponadto Sąd ustalił, że licznik, na którym stwierdzono braki plomb i zmostkowanie obwodów prądowych, zamontowany był - wprawdzie na ogrodzonej posesji dzierżawionej przez pozwanego, do której dostęp mogła mieć w istocie nieograniczona liczba osób, w tym mieszkańcy położonego w sąsiedztwie budynku wielorodzinnego. Ponadto był zamontowany w bezpośrednim sąsiedztwie innego licznika energii elektrycznej, zabezpieczonego w ten sam sposób; skrzynki nie różniły się wyglądem.

Zgodnie z doktryną i ugruntowanym orzecnictwem, m.in. uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2009 r. (sygn. III CZP 107/09), w której stwierdzono, iż przedsiębiorstwo energetyczne może obciążyć odbiorcę energii elektrycznej opłatami określonymi w art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne tylko wtedy, gdy taka energia została rzeczywiście pobrana. Taki sam pogląd wyraził Sąd Okręgowy w Białymstoku w wyroku z dnia 17 marca 2010 r. w sprawie II Ca 141/10, czy też powołany już Sąd Okręgowy w Gdańsku w wyroku z dnia 14 lipca 2010 r. w sprawie III Ca 448/10. Podkreślić należy, że ciężar dowodu poboru energii spoczywa na powodzie, który może ją wykazać za pomocą wszystkich środków dowodowych. Punkt I sentencji powołanego już wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 14 lipca 2010 r. (sygn. akt III Ca 448/10), stanowi, że dla przyjęcia, iż ma miejsce nielegalny pobór konieczne jest wykazanie, że doszło do poboru energii z całkowitym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo - rozliczeniowy (art. 3 pkt 18 ustawy z 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne). Za niewystarczające do obciążenia odbiorcy opłatą za nielegalny pobór energii uznać należy wykazanie przez powoda, iż doszło do ingerencji w układ pomiarowo - rozliczeniowy, konieczne jest bowiem wykazanie, iż powyższa ingerencja miała wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo - rozliczeniowy, a zatem, iż nielegalny pobór energii rzeczywiście nastąpił.

Wskazać w tym miejscu należy, że powód (...) Spółka Akcyjna w G., na którym zgodnie z art. 6 kc, spoczywał ciężar dowodu w niniejszej sprawie, nie wykazał w sposób należyty, iż doszło do zafałszowania wskazań licznika, a co za tym idzie nie udowodnił, że doszło do rzeczywistego, faktycznego i nielegalnego poboru energii elektrycznej. Zdaniem Sądu, wyniki kontroli z dnia 10 maja 2018 r., na które powód się powołuje, stanowią jedynie dowód na to, że miała miejsce ingerencja w układ pomiarowo – rozliczeniowy, jednakże nie wskazuje w jakim stopniu wpłynęło to na zmianę wskazań licznika. Samo stwierdzenie jakiegokolwiek ingerencji w układ pomiarowo – rozliczeniowy jest okolicznością niewystarczającą dla wykazania nielegalnego poboru energii przez pozwanego M. B., a tym samym obciążenia go obowiązkiem uiszczenia opłaty za nielegalny pobór energii.

Nie bez znaczenia dla oceny całokształtu okoliczności sprawy pozostaje również fakt, że jak podnosił pozwany M. B. od chwili wydzierżawienia gospodarstwa przez pozwanego i zamontowania licznika zarówno on, jak i pracownicy powodowego przedsiębiorstwa, w tym inkasent, nie stwierdzali nieprawidłowości w pracy urządzenia pomiarowego. Ponadto z przedłożonych przez pozwanego M. B. dokumentów w postaci faktur VAT wynika, iż w miesiącach poprzedzających kontrolę faktury za dostarczaną energię elektryczną oscylowały w granicach 1500 - 2000 złotych, natomiast już czerwcem 2018 r., po kontroli, obniżyły do się kwot nieprzekraczających 500 złotych. Powód nie wykazał, aby w tym okresie nastąpiła zmiana przedmiotu działalności rolniczej pozwanego bądź jej zakres, co miałyby wpływ na zmianę ilości pobranej energii elektrycznej. Nie uzasadnia to również przyjęcia, że stwierdzone nieprawidłowości

powodowały, że licznik nie mierzył całej energii pobieranej przez odbiorcę, skoro rachunki uległy obniżeniu około trzykrotnie.

Powyższe okoliczności pozwalają zatem na przyjęcie, iż pomimo stwierdzonej ingerencji w licznik, nie miało miejsca nielegalne pobieranie energii elektrycznej, zaś powodowe przedsiębiorstwo w żaden sposób okoliczności przeciwnej nie udowodniło, pomimo, że - jak powyżej wskazano - ciążył na nim taki obowiązek (art. 6 kc).

Konkludując, w ocenie Sądu, że strona powodowa nie wykazała w sposób dostateczny zasadności dochodzonego od pozwanego M. B. roszczenia. W szczególności nie udowodniono, iż stwierdzone w wyniku przeprowadzonej kontroli zmostkowanie obwodów prądowych i braki plomb miały wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo - rozliczeniowy należący do pozwanego, a także by to pozwany owej ingerencji w licznik dokonała, a przede wszystkim, czy w świetle art. 57 w związku z art. 3 ust. 18 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne pozwany M. B. dokonał nielegalnego poboru energii elektrycznej

W związku z powyższym Sąd oddalił powództwo, o czym orzekł jak w pkt I wyroku.

Sąd obciążył powoda zwrotem kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego M. B. stosownie do art. 98 kpc, mając na uwadze, że powództwo zostało oddalone w całości. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych przy uwzględnieniu przedmiotu sporu, uwzględniając ponadto wysokość opłaty skarbowej (1817,00 zł). Koszty procesu podlegające zwrotowi stanowi ponadto kwota 323,80 zł uiszczona przez pozwanego M. B. tytułem wynagrodzenia biegłej sądowej (postanowienie z dnia 2 czerwca 2021 r.).

W pkt III wyroku nakazał zwrot pozwanemu niewykorzystanej części zaliczek (art. 84 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).

Jednocześnie Sąd, stosownie do art. 83 ust. 2 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, obciążył powoda obowiązkiem uzupełnienia kosztów procesu w zakresie kosztów opinii biegłego sądowego poniesionym tymczasowo z sum budżetowych, orzeczonych postanowieniami z dnia 18 maja 2020 r. (509,06 zł) oraz 16 października 2020 r. (267,67 zł).